

HISTÒRIA

Últimes notícies de Borís

Alexander Kaffka desvetlla nous episodis del personatge ≡ Al cementiri de la ciutat alemanya de Boppard hi ha una tomba a nom d'Skossyreff: va morir el 1989.

ANDRÉS LUENGO*
ESCALDES-ENGORDANY

Borís Skossyreff no va morir a Poblet, on suposadament el va descobrir Antoni Morell als anys 70, ocult rere la personalitat del germà porter del monestir català. La realitat podria ser una mica més prosaica si es confirmen les hipòtesis de l'historiador rus Alexander Kaffka, que ha seguit per arxius d'Europa i Amèrica el rastre documental del suposat comte d'Orange i baró d'Skossyreff, del Príncep sobirà i suprem d'Andorra i Defensor de la Fe, títols que adornen el seu fabulós currículum. El nostre Borís va morir de vell a la ciutat alemanya de Boppard, prop de Colblenxa, el 1989.

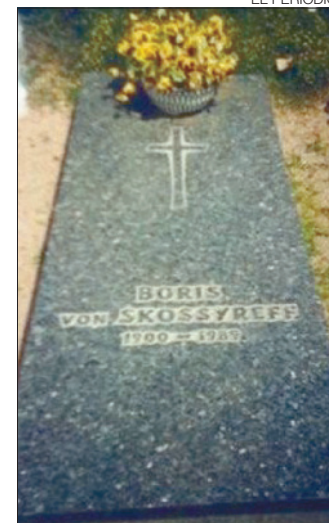
Aquesta és la data que figura a la sepultura del cementiri d'aquesta localitat on va ser enterrat. Sembla que és a Boppard on Borís va viure plàcidament des que al 1956 va ser retornat del camp de concentració siberià on els soviètics l'haurien internat al 1947 per la seva suposada col·laboració amb el règim nazi. Una informació -aquesta de la deportació siberiana- que procedeix de les cartes que el mateix Borís li va escriure a Francisco Fernando Lopes, antic amic del seu exili portuguès a Olhao, al 1934, quan va ser expulsat primer d'Andorra i després d'Espanya.

Deportat a Sibèria

I és que la peripècia vital de Borís reconstruïda per Kaffka en un article que es publicarà en el pròxim número dels *Papers de recerca històrica* aporta un bon grapat de dades inèdites sobre el personatge, especialment sobre la seva biografia posterior a l'aventura andorranca, recolzades sempre que és possible en fonts documentals. D'entrada, Kaffka ha localitzat un dossier de l'Oficina d'Afers exteriors

►► Fins a la tomba ► Borís, segons el diari català *L'Instant* (a dalt). Tomba del personatge a Boppard (a dalt, a la dreta) i foto de carnet. A baix, firma autògrafa i segell d'entrada signat per Pere Dallerès el gener del 1932.

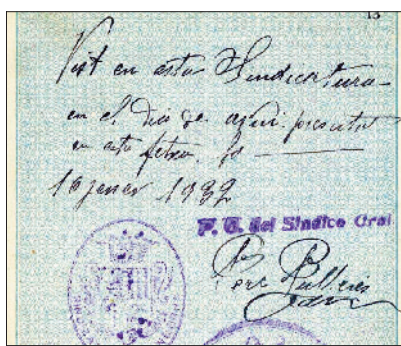
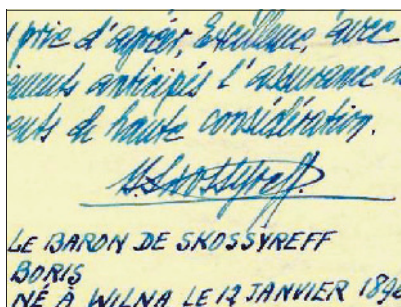

radiografia

ALEXANDER KAFFKA

- Neix a Tiflis (Geòrgia) el 1965
- Dotze anys com a investigador a l'Acadèmia de Ciències russa
- Exerceix com a consultor

Historiador, periodista i expert en relacions internacionals, aquest rus nascut a Geòrgia fa anys que investiga Borís Skossyreff. A més de l'article per als *Papers de Recerca històrica*, té enllestit el guió per a una pel·lícula. Vol convertir Borís en un reclam per al turisme rus.

► DOBLE DEPORTACIÓ

Borís va ser internat del 1939 al 1942 a camps francesos, i del 1947 al 1956, a Sibèria

► HISTORIOGRAFIA RUSSA

A Rússia s'ha arribat a publicar que Borís va regnar a Andorra fins al 1942

britànic del 28 de juliol del 1934 que constitueix l'única relació oficial del cop d'estat de Borís al Principat.

Kaffka intenta en tot moment separar el gra històric de la palla llegendària. Les cartes conservades pel corresponsal portuguès de Borís proven que Borís no va morir als camps

francesos de Rieucros i Vernet, on l'havien internat al 1939 com a estranger indesitjable, sinó que va sobreviure fins que al 1942 el van alliberar els alemanys. A partir d'aquí torna a aflorar la llegenda: algunes fonts sostenen que el Príncep sobirà va servir com intèrpret de l'exèrcit alemany al front oriental.

Kaffka aporta també dades inèdites sobre el Borís anterior al sàinet andorrà. D'una banda, el servei com a agregat al cos d'exèrcit enviat a Rússia per la Gran Bretanya per lluitar contra Alemanya a la 1a Guerra Mundial. D'aquesta època daten els contactes amb Oliver Locker-Lampson, que als anys 20 el podria haver fixat per als serveis secrets britànics. Kaffka desmunta també la suposada baronia d'Orange amb què Borís enllustrava la seva nissaga -«Orange és un títol privatiu de la família reial holandesa»- i desmenteix el pas del fals baró per la Universitat d'Oxford i pel liceu Louis le Grand de París. El seu zel investigador arriba fins a Florence Marmon, la companya de l'episodi andorrà: segons Kaffka, el novembre del 1934 miss Marmon va embarcar en l'Exochorda, rumb als EUA. Mai no va tornar.

A més de separar el gra de la palla, l'historiador rus -en tractes amb TV3 per rodar un documental- intenta reconduir la reputació de Borís i rentar-ne la imatge de personatge d'opereta que n'ha quedat. **«S'ha de tenir en compte el context: Borís era un dels milers d'exiliats russos expulsats per la Revolució bolxevic. Sense família ni recursos, va haver de sobreviure amb les úniques armes de què disposava: el do de llengües i el carisma».** Pel que fa a l'aventura andorranca, hi afegeix: **«No hem d'oblidar que va promulgar la primera constitució... tot i que no n'he vist cap exemplar original. I una Constitució, per cert, prou liberal per a l'època».** I acaba disparant amb bala: **«El que no té sentit és la mena de tabú en què s'ha convertit, tant a Andorra -en què no hi ha rastre documental- com a Rússia, on durant decennis la historiografia soviètica es va desentendre de tot el que sonés a tsarista i circulen fàbules extraordinàries, com ara que Borís va regnar a Andorra fins que els nazis el van expulsar, al 1942».** ≡

*aluengo@andorra.elperiodico.com

TEATRE ► TEMPORADA DE TARDOR A LA MASSANA

L'ENA fitxa cares noves per a la primera lectura dramatitzada

► 'Quan encara no sabíem res' obre el minicicle dijous a la sala de les Fontetes

EL PERIÒDIC
LA MASSANA

Saba nova als escenaris. I ja era hora. El càsting convocat per l'Escena Nacional d'Andorra (ENA) per completar l'elenc de *Quan encara no sabíem*

res, la lectura dramatitzada que obre el 25 de setembre la temporada de tardor de la Massana, ha donat com a resultat el fitxatge -ni que sigui per a aquesta sola funció- d'un rostre nacional inèdit al país: el de Jaume Llauredó, que té com a principals fites professionals la participació a l'*Aïsa* de dues temporades enre al Liceu barceloní i sengles figuracions a *Nissaga de poder* i a la pel·lícula *Las maletas de Tulse Luper*,

de Peter Greenaway.

Els altres fitxatges de l'ENA per a *Quan encara no sabíem res* són dos habituals de l'escena aficionada: Mari Carmen García, que ha participat en muntatges de La Cia És Grata i de l'Aula de Teatre de la capital, i Xavi Fernández, un clàssic de Somhiteatre i les *Farses medievals*. Fernández, García i Llauredó s'incorporaran demà als assajos de la lectura, al costat dels actors (Mercè Boher, Òscar

Castellví i Daniel Ventosa) supervivents de l'estrena barcelonina de l'obra, el 3 de setembre al teatre Tantarantana de Barcelona. La direcció del muntatge anirà a càrrec del mateix autor, el dramaturg Josep Maria Miró (Vic, 1977), que es va endur amb aquesta obra el premi de teatre 50è aniversari de Crèdit Andorrà de l'última Nit Literària. El text l'ha publicat Arola Editors.

La Temporada de l'ENA a la Massana es completa amb els muntatges *Música i paraula*, amb Toti Soler, Joan Ollé i Lluís Cartes (9 d'octubre), i la projecció d'*El comte Yàcula*, curmetratge dirigit per Alfons Casal i Hèctor Mas. L'entrada a totes les funcions és gratuïta. ≡

►► L'actor Xavi Fernández.